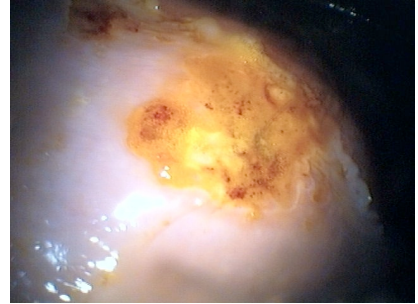

Help, mijn paard geeuwt !!

Maagzweren bij paarden.

Maagzweren zijn een zeer veelvoorkomende kwaal bij paarden. 95 - 100 % van de renpaarden heeft maagzweren! Toch wordt er nog veel te weinig aandacht besteed aan maagproblemen bij paarden.

De overgrote meerderheid van onze paardenpopulatie heeft maagzweren. Moeten we ons er dan zorgen over maken? Misschien is het normaal dat paarden maagzweren hebben ?

Bij welke paarden komen maagzweren voor ?

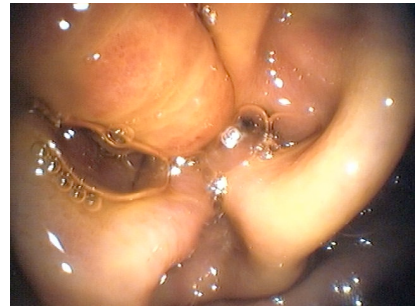
Er is een duidelijk verschil te vinden tussen de verschillende sporttakken. De koplopers zijn veruit de renpaarden. Uit meerdere studies blijkt dat 95 -100% van deze paarden maagzweren heeft. De letsels zijn het ergst bij paarden die juist een wedstrijd gelopen hebben of die net in training zijn.

Bij 67% van de endurance paarden, 58% van de springpaarden en 40% van de western paarden worden letsels van de maag aangetroffen. Zelfs bij meer dan 50% van de hobbypaarden zouden maagzweren voorkomen.

Hoe ziet een gezonde paardenmaag er uit ?

Het spijsverteringsstelsel van een paard is, in vergelijking met de mens of de hond enorm lang. De maag daarentegen is, in verhouding met de rest van het darmstelsel klein. Een gemiddeld volwassen paard (500 kg) heeft een maaginhoud van 8-15 liter.

De maag ligt in een U-vorm zodat ingang (cardia) en uitgang (pylorus) dicht tegen elkaar liggen. De cardia sfincter (een kringspier die zich op de slokdarm-maag overgang bevindt) is bij een paard sterk ontwikkeld, met als gevolg dat een paard niet kan braken, zelfs niet indien de maag overvuld is.

De maag bestaat grofweg uit twee verschillende wandtypes. De bovenste helft van de maag is verhoornd. In deze helft gebeurt er weinig; er zijn geen klieren aanwezig, er worden geen voedingsstoffen geabsorbeerd. De onderste helft van de maag is interessanter; ze bestaat uit verschillende celtypes, in deze zone wordt het zure maagsap gesecreteerd maar eveneens een slijmlaag die de maagwand moet beschermen tegen dit 'bijtende' zuur. In een gezond volwassen paard wordt gemiddeld 1,5 liter maagsap per uur geproduceerd. De zuurtegraad hiervan kan variëren van zeer zuur (ph=1) tot neutraal (ph=7). Ruwvoeder neutraliseert het maagzuur en de laagste zuurtegraad is dan ook te verwachten tussen twee maaltijden, wanneer de maag leeg is. De maaglediging gebeurt overigens vrij snel: het duurt slechts 30 minuten voordat een vloeibare maaltijd uit de maag verdwenen is, hooi kan echter een ganse dag in beslag nemen.

Hoe ziet een zieke paardenmaag er dan uit ?

Het verhoornde gedeelte van de maag heeft zo goed als geen bescherming tegen het maagzuur. De meeste

maagzweren worden dan ook in dit gedeelte van de maag teruggevonden.

Verschillende factoren kunnen het ontstaan van ulcers in deze zone in de hand werken of zelfs uitlokken. Zo kan het uitvasten van paarden reeds na 48 uur ernstige maagwandbeschadigingen veroorzaken. Het voederen van veel krachtvoer en weinig hooi is één van de belangrijkste uitlokkende factoren. Het doet de productie van maagzuur sterk toenemen en door het tekort aan ruwvezels wordt het zuur niet meer gebufferd. Het leveren van zware arbeid kan eveneens een belangrijke rol spelen. Tijdens het springen of galoperen wordt de maag samengedrukt en spat er regelmatig maagsap op tot tegen het verhoorde gedeelte van de wand. Bij herhaalde of langdurige blootstelling aan het maagzuur kunnen zich uitgebreide maagletsels ontwikkelen.

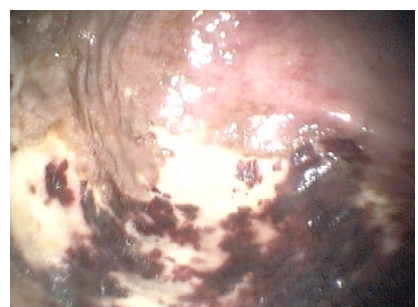
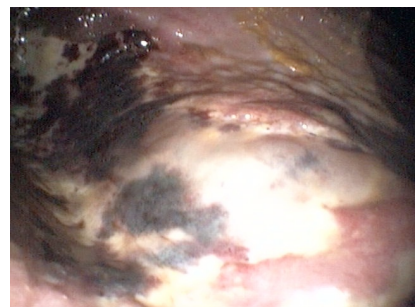
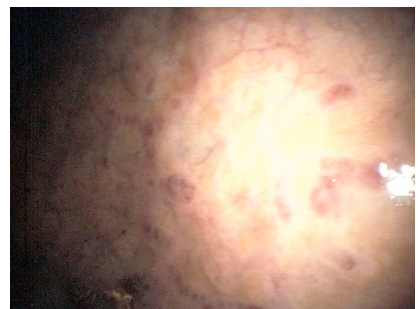
De slechtste situatie is dus een sportpaard dat op stal gehouden wordt op een hoog krachtvoerdiët, dat een lang transport moet afleggen alvorens een intensieve wedstrijd te lopen. Net datgene wat vaak met renpaarden en eveneens spring/dressuurpaarden gebeurt.

Het kliergedeelte van de maag bezit wel een heus beschermingsmechanisme en enkel wanneer hier iets drastisch fout loopt kunnen maagzweren ontstaan.

Zo kan het mislopen bij de doorbloeding van de maag. Alle cellen hebben voldoende bloedaanvoer nodig om de nodige bouwstenen en energie te kunnen opnemen om hun functie ten volle te kunnen uitoefenen. Tijdens extreme inspanningen gaat er een groter deel van het bloed naar de spieren vloeien en het spijsverteringsstelsel is op dat moment van ondergeschikt belang. Met als gevolg dat de maag niet voldoende doorbloed wordt, dus onvoldoende voedingsstoffen aangereikt krijgt, en dat ook de afvalstoffen onvoldoende afgevoerd worden. Stresstoestanden zouden o.a. volgens eenzelfde mechanisme maagzweren veroorzaken.

Ontstekingsremmers beïnvloeden eveneens op negatieve wijze de maagwanddoorbloeding en de slijmlaagbarrière en kunnen het ontstaan van ulcers in de hand werken.

Bij de mens en vele andere dieren (varken, hond, kat, ...) worden maagzweren vaak veroorzaakt door een bacterie (*Helicobacter*). Bij paarden is er ondanks ruime belangstelling vanuit de diergeneeskundige wereld nog geen enkel sluitend bewijs dat er een verband bestaat tussen een bacterie en maagzweren.

Foto's boven : maagzweren kunnen er bij paarden zeer verschillend uit zien, gaande van hyperkeratose (= overmatige epiteelvorming - rechts onder) tot diepere ulceraties (oa. links onder).

Hoe weet ik of mijn paard maagzweren heeft ?

De symptomen zijn erg verschillend bij een veulen en een volwassen paard. Bij volwassen paarden zijn ze vaak vaag en niet erg specifiek. De paarden kunnen een wat mindere eetlust hebben of stoppen al met eten na enkele happen krachtvoer, geeuwen veelvuldig. Ze zijn wat te mager, minder goed bespierd, hebben een doffe vacht, ze presteren wat minder en vertonen vaak gedragsveranderingen. Slechts een minderheid van de paarden met maagulcers vertoont werkelijk kolieksymptomen.

Volwassen paarden met maagzweren vertonen dus vaak opvallend weinig symptomen. Nochtans werd gezien dat na behandeling van renpaarden met maagzweren maar zonder symptomen, de prestaties drastisch verbeterden. Dus maagzweren zorgen wel degelijk voor heel wat problemen.

De gedragsveranderingen kunnen erg opvallend zijn. Bij paarden die erg zuur zijn, die bijten tijdens het aansingelen, die aggressief zijn bij het voeren dient o.a. gedacht te worden aan maagzweren.

Bij veulens zijn de symptomen vaak wat duidelijker : koliek, het frequent op de rug blijven liggen, diarree, tandenknarsen, speeksel, en dan net zoals bij de volwassen paarden een aantal vagere symptomen zoals slechtere eetlust, doffe vacht, slechtere algemene conditie, veulentjes die wat achter blijven ten opzichte van hun leeftijdsgenoten.

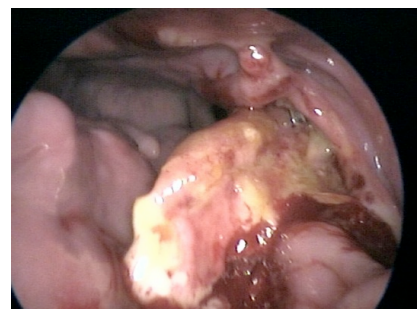
Hoe wordt de juiste diagnose gesteld?

De diagnose kan door de dierenarts op twee manieren gesteld worden : via een endoscopie (gastroscopie) of wanneer endoscopie niet direct voor handen is, via een diagnostische behandeling.

Het paard dient minimum 12 uur gevast te worden, zodat er niet te veel voedsel meer in de maag aanwezig is. Vervolgens wordt een lange (+/-3m) flexibele camera via de neus tot in de maag gebracht. Via gastroscopie kan de ganse maag en ook een klein stukje van de dunne darm onderzocht worden. De letsels kunnen uitvoerig bekeken worden en indien nodig kunnen weefselstalen (biopten) genomen worden om de diagnose te verfijnen. Op deze manier kunnen ook maagtumoren, slokdarmproblemen enz gediagnosticeerd worden. De letsels worden gegradeerd; waarbij 0 een normale maag is en graad 4 een maag met multiële diepe maagulcers. Aan de hand van de lokalisatie, de gradatie van de letsels en de klinische symptomen kan dan een gericht behandelingsschema opgesteld worden.

Soms worden wel eens andere afwijkingen gevonden in de maag zoals bvb. maaghorzels (bovenste foto) of in een slechter geval een maagtumor (onder).

Een andere manier die gebruikt wordt in de praktijk is het uitvoeren van een diagnostische behandeling. De patiënt wordt gedurende enkele dagen behandeld (minimum 4-5 dagen) en er wordt geëvalueerd of de symptomen verminderen/verdwijnen. Het nadeel van deze diagnostische behandeling is dat men de letsels zelf niet kan bekijken en dus ook geen aangepast behandelingsschema kan opstellen. De symptomen zijn vaak erg vaag, dus evaluatie van de efficaciteit van de behandeling kan vaak lastig zijn.

Wat kan ik doen om maagzweren te voorkomen?

Zowel preventief als curatief is de aanpassing van het voeding- en stalmanagement onontbeerlijk !!

Voedingsadvies :

Geef voldoende ruwvoer! Een gemiddeld 500 kg wegend paard zou per dag minimum 6-8 kg smakelijk droog hooi moeten krijgen. Dit vormt de basis van z'n rantsoen. Afhankelijk van de samenstelling van het krachtvoer en de mate waarin het paard gewerkt wordt mag dit worden aangevuld met een hoeveelheid krachtvoer. Indien een paard over voldoende ruwvoer beschikt is het zelden nodig om meer dan 3-4 kg krachtvoer te geven. Extra maisolie (een halve koffietas twee maal per dag) kan nog bijgegeven worden als veilige energiebron.

Dit zijn algemene adviezen en ze dienen niet als absolute waarheid genomen te worden. Maar het beperken van krachtvoer en het extra voederen van ruwvoeder is absoluut noodzakelijk om maagzweren te behandelen en te voorkomen.

Best wordt meerdere keren per dag hooi gegeven. Indien dit praktisch niet haalbaar is dan kunnen meerdere gevulde hooinetten opgehangen worden in de box, om een meer fysiologisch voedingsproces te verkrijgen. Indien je paard er dan nog in slaagt om op een half uurtje zijn volledige hooirantsoen naar binnen te werken, dan kunnen meerdere hooinetten over elkaar gebruikt worden.

Een recente studie toont ook aan dat een hoog zetmeel en suikergehalte in het krachtvoer predisponeert voor maagzweren, terwijl vet een eerder beschermende functie zou hebben. Overleg dus met je voedingsleverancier of dierenarts om een voeder te vinden dat een laag suiker- en zetmeelgehalte heeft maar daarentegen rijk aan vet is.

Managementsaanpassingen :

Stress dient zo veel mogelijk vermeden te worden. Dit is in de praktijk gemakkelijker gezegd dan gedaan. Maar tracht lang transport waarbij de paarden urenlang geen water of hooi hebben absoluut te vermijden.

Verder dienen de paarden dag en nacht over vers drinkwater te beschikken. Geef de paarden zoveel mogelijk

vrije beweging (weidegang) en contact met soortgenoten.

Headlights :

- * Heel veel paarden hebben last van maagzweren; bij renpaarden tot 95% !!**
- * Te veel krachtvoer en te weinig ruwvoer werkt het ontstaan van maagzweren in de hand.**
- * Met behulp van gastroscopie kunnen we de ganse maag en een stukje dunne darm onderzoeken en zo kan de diagnose gesteld worden.**

.